

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

"יהפכו לששון ולשמחה"

סקירה מקיפה ומרתקת אודות עבודת השמחה
בימי "בין המצרים" בדור השביעי

גליון מה

שנה יד

יוצא לאור על-ידי ועד 'חיילי בית דוד'

770 איסטערן פארקוויי - ברוקלין, נ. י.

וע"ד המדובר בתקופה האחרונה בנוגע להוספה המיוחדת בלימוד התורה בעניני גאולה ומשיח - לא (רק) בתור "סגולה" למהר ולקרוב ביאת המשיח והגאולה, אלא (גם ו) בעיקר כדי להתחיל "לחיות" בעניני משיח וגאולה, "לחיות עם הזמן" דימות המשיח, עי"ז שהשכל נעשה ממולא וחדור בהבנה, והשגה בעניני משיח וגאולה שבתורה, ומהשכל מתפשט וחדור גם ברגש הלב, ועד להנהגה בפועל במחשבה דיבור ומעשה באופן המתאים לזמן מיוחד זה, שעומדים על סף הגאולה, ומראים באצבע ש"הנה זה (המלך המשיח) בא"..

(דבר מלכות, ש"פ בלק ה'תנשא)

נערך ע"י:

ועד חיילי בית דוד
בית משיח, בית חיינו
770 איסטערן פארקווי, ברוקלין נ.י.

להערות ותיקונים, או להצטרפות לרשימת
הדיוור בדוא"ל:

vaad770@gmail.com

אל אחינו אנ"ש והתמימים יחיו,
שלום וברכה!

בקשר עם יום ש"ק - טו"ב תמו"ז הבעל"ט הננו להוציא לאור את הקובץ "יהפכו לששון ולשמחה". בו סקירה מקיפה על יחסו המיוחד של הרבי לבין המצרים, החל משרשי הדבר בדורות הקודמים ועד לימי בין המצרים בשנת תנש"א.

מאז התנוצצות אורה של תורת החסידות, וככל שמתקרבים לגאולה השלמה, מצינו הסתכלות שונה מעט על ימי הצומות בכלל, ועל שלשת השבועות בפרט. הסתכלות המנסה - ככל שניתן ע"פ ההלכה - למצוא ולעורר את הרגש החסידי השמח גם בימי אבל אלו.

בדורנו זה, החל מראשית נשיאותו של כ"ק אד"ש מה"מ ניכר היה שישנה עליית מדרגה בנושא זה. בהתעוררות מיוחדת בשבתות בין המצרים, על החשיבות של עבודת ה' בשמחה וקרא בימים אלו, ובהתוועדויות אלו הורגשה במחיצת כ"ק אד"ש שמחה מיוחדת ונדידה.

במשך השנים המשיכה מגמה זו כשהיא מתבטאת בהוראותיו המיוחדות של כ"ק אד"ש לימי בין המצרים, שהמכנה המשותף לכולם הינו להרחיק את הרגשת העצב ולעורר את רגש השמחה גם בימים אלו. דבר זה נגרם בעיקר ע"י העסק בבנין הבית באמצעות לימוד הלכות בית הבחירה, וע"י עריכת סיומי מסכת שהינם "יומא טבא לרבנן".

עם השנים הרבר תפץ תאוצה, ובתשעת הימים בשנת ניסים החל הרבי לעודד את שירת החסידים בשעת כניסתו ויציאתו מהתפילות, דבר עליו מחה בשנים שלפני זה.

שיא השיאים היה כמובן בימי בין המצרים בשנת תנש"א, בהם הסביר כ"ק אד"ש שכיון שבימינו אלה עומדים אנו על סף הגאולה ממש - לכן מורגשת כבר כעת השמחה שבימים אלו על כך שעומדים הם להפוך לששון ולשמחה בקרוב ממש.

על תהליך מתמשך זה - ניתן לקרוא בסקירה המקיפה והמיוחדת שבקובץ שלפניכם.

ויהי רצון שתיכף ומיד תקויים הבטחה ש"לאלתר לגאולה" ולאלתר כפשוטו, נאו, מיד ממש, ותיכף ומיד נפקח את העיניים ונראה בהתגלותו של כ"ק אדמו"ר שליט"א ובגילוי לעיני בשר, וכולנו יחד נעמוד אל מול פני כ"ק אדמו"ר שליט"א ונכריז לפניו מתוך שמחה עצומה וביטול מוחלט:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ועד 'חיילי בית דוד'

770 בית משיח, בית חיינו

ימות המשיח, ט"ז תמוז, ערש"ק פ' בלק (באה"ק; פנחס)
תהא שנת עצמות ומהות - שנת הקהל
ק"ד שנה להולדת כ"ק אד"ש מה"מ וס"ז שנה לנשיאותו

בין המצרים של ימות המשיח

מיהו החסיד שמצאוהו רוקד בביתו בתשעה באב, ומדוע עשה זאת?
מתי אמר הרבי לצבוט את הלחיים ומדוע? לאיזה ענין הורה הרבי
להשתמש ברדיו? על מה צריכים לדבר אפילו עם יהודי שלא יודע
"אל"ף בי"ת של אידישקייט"? איזה גילויים שמיימיים היו בבין
המצרים תנש"א? ומה נרגש בעיקר בצום, בעמדנו בתחילת ימות
המשיח?

**סקירה ייחודית, מקיפה ומרתקת על הוספה בשמחה בימי "בין המצרים"
לאורך הדורות עד לשיא השיאים בבין המצרים בשנת תנש"א**

ע • צ

א

הדחקת העצבות במשך הדורות

שובבות חסידית זריקת 'בעראלאך'

נהוג בקהילות ישראל שבג' השבועות בכלל, והחל מר"ח אב בפרט ובמיוחד בתשעה
באב - נוהגים במנהגי אבלות שונים כחלק מהאבלות על חורבן הבית. כתוצאה מכך,
היחס הטבעי לזמנים אלו כפי שנקבע ונפסק להלכה מתבטא בעצבות ומרירות, בכי
ואבל על חורבן הבית, מתוך תפילה עמוקה לקב"ה שירחם על עם ישראל ויבנה את
בית המקדש ויגאלנו גאולת עולמים.

ביחד עם זאת, בקרב החסידים האמונים על כך שעבודת ה' צריכה להיות מתוך
שמחה ושוב לבב - שזוהו יסוד בתורת החסידות בכלל ובתורת חסידות חב"ד בפרט -
היו מגדולי החסידים שהדגישו בימים אלו דווקא את הצורך להרבות בשמחה. אפילו
בתשעה באב, המסמל בקהילות ישראל את שיא האבל על החורבן והגלות, עשו
פעולות שונות על מנת לעלות חיוך על פני המתאבלים.

הדבר נראה מהסיפור הידוע עם החסיד ר' שמואל מונקעס:

פעם היה הרה"צ ר' שלמה מקרלין אצל אדמו"ר הזקן בתשעה באב, ור' שמואל מונקס היה זורק או קוצים. פגע קוץ אחד בר' שלמה בשגגה. הקפיד ר' שלמה ואמר: בגלל אברכים כאלה נחרב בית המקדש.

ענה לו ר' שמואל מונקס: ולא בגלל אנשים כאלה הוא יבנה.

למחרת אחרי קינות, הלך אדמו"ר הזקן עם ר' שלמה מחוץ לעיר, פתאום נשמעה קול יללה גדולה, הלכו אחרי הקול, נתקרבו, והנה רואים הם את ר' שמואל מונקס יושב בתוך גרמה מלאה ביתושים עוקצניים, ואומר קינות. בראות זאת ר' שלמה אמר: בזכות אברכים כאלה יבנה המקדש.

מסיפור זה נראית דרכו הייחודית של ר' שמואל מונקעס שעל אף האבל הרב דאג 'לשמח' את קהל החסידים.

ישנו סיפור נוסף ממנו מובנת רואים גישה חסידית זו:

הצ"צ נהג לקרוא לר' ישראל מרוז'ין "דער הייליגער רוז'ינער" (הרוז'ינער הקדוש), וסיפר: הרוז'ינער הקדוש התרחק מעצבות ואפילו ממרירות. אצל החסידים נהיה מכך שובבות. בתשעה באב נהגו לשחק ב"בעראלאך" [בובקעס]. אח"כ הונהג שפותחים את הגג של בית המדרש, ומשליכים חבל תליה, וכאשר אחד היה נכנס היו זורקים עליו את החבל תליה ומגביהים אותו לגג, וכן עשו. בינתיים נכנס הרוז'ינער. אלה שהיו על

1 הסיפור מופיע בכמה מקורות וגרסאות, ומובא כאן מתוך שמועות וסיפורים לחסיד ר"ג הכהן ע' 38. הסיפור מופיע ג"כ בלקוטי ספורים להרב ח"מ פערלוב.

2 הובא בספר המנהגים בסיום מנהגי בין המצרים, ע' 48, משיחת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ במוצאי תשעה באב תש"א.

הגג לא ראו היטב, הרימו גם אותו למעלה. כאשר הם ראו את מי הם הרימו - הורידו אותו למטה. ואמר הרוז'ינער: רבנו של עולם, אם הילדים שלך לא 'מחזיקים' מהיום טוב שלך, תקח אותו מהם.

הנהגה זו (של זריקת בעראלאך) המשיכה בקרב חסידי חב"ד וכפי שסיפר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א³: "בליובאוויטש היו משחקים בתשעה באב עם "בעראלאך" ... ולא הי' זה "שלא ברצון חכמים" ...". ומכך ניתן להבין שאף רבותינו נשיאנו עצמם ראו מנהג זה בעין יפה.

יתירה מזו מסופר על החסיד ר' יקותיאל ליעפלר שמצאווהו רוקד (!) בת"ב (יזמן ר' בנימין ברנשטיין תשכ"ו):

שמעתי מר' יוחנן גורדון שי' בת"ב סיפור על ר' יקותיאל ליפלער כשהי' מאיר אצלו גילוי אור היה מדליק כל האורות ורוקד שישו ושמחו בשמח"ת, פעם עברו חסידים בליל ת"ב ע"י ביתו וראו שדלוק כל האורות ורקד במילים הנ"ל. ואמרו לו הלא ת"ב היום וענה להם ת"ב הוא רק מדרבנן, משא"כ עצבות הוא עבירה מדאורייתא כי עצבות עלול להביא לכל העבירות.

הנהגות רבותינו נשיאינו

ענין זה שאצל חסידים ניסו להדחיק את אוירת האבלות ולנסות לשמוח במידת האפשר, מובן גם מהמובא בספר המנהגים⁴: "כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע הי' נוהג "לעשות סיומים" בט' ימים שבין ראש חודש לט' באב, אף שלא היה סועד אחר כך בבשר ויין". ובהערה שם: "מסיפורי כ"ק מו"ח אדמו"ר. ולא פירש כמה מסכתות, באיזה ימים וכו'. - ואולי לא היה זה בקביעות".

סיפור נוסף שהתרחש עם הרה"ג המקובל וכו' ר' לוי יצחק שניאורסון - אביו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א - ממחיש עד כמה הדחיקו החסידים את האבלות, עד כדי כך שדבר זה בא לידי ביטוי בפסק הלכה לשאלה מעניינת שנשאל, וכפי שסיפר כ"ק אד"ש מה"מ באחת משבתות בין המצרים⁵:

"לאאמו"ר ו"ל באה פעם שאלה בעניני אבלות רח"ל - אם אבל יכול ללבוש בשבת נעלייבית, כיון שנוהג כן בכל שבתות השנה. והשיב אאמו"ר, שאפילו אם בכל שבתות השנה אין בכך חסרון כ"כ, הרי בשבת כזו, כיון שמישהו (או הוא בעצמו) יכול לחשוב שנוהג כן בגלל אבלות, אין לנהוג כן".

הדחקת תחושת האבלות והצפיה לדחיית הצומות וביטולם מכל וכל מתבטאת גם

3 שיחת כ"ף מנחם אב תשי"א.

4 עמ' 46. וראה לקמן השטורעם הגדול שעשה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א למנהג זה.

5 משיחת ש"פ מטות, מבה"ח מנחם-אב, ה'תשי"ד.

בשיחה מעניינת של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ:

"ברצוני לומר ברכה כללית לכלל ישראל וכל הנשמות יענו אמן, אך אקדים סיפור לכך.

בשנת תר"מ, השנה בה נולדתי, היתה הקביעות של י"ב תמוז ביום שני. בשבת היה שבעה עשר בתמוז. בליל שבת ב"ליל שלום זכר", וביום שבת ב"בן זכר" היה הוד כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר מוהר"ש בשמחה רבה וסיפר הרבה סיפורים, הרשומים בכתב יד קדשו של הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק, והזכיר כמה פעמים שאותה שבת נקראת 'נדחה' שכן תענית שבעה עשר בתמוז נדחית בשבת קודש. וסיים: הלואי שתהיה נדחה באמת.

וסיים כ"ק אדמו"ר: ברכה של צדיק מתקיימת. הלואי שאכן כך יהיה, ושצום זה יידחה באמת ויהפך לששון ולשמחה. (כל המסובים ענו אמן בהתלהבות עצומה ובשמחה רבה. אמן אמן)."

ב

שבתות בין המצרים בדור השביעי

הטעם לשמחה יתירה בשבתות בין המצרים

בדור השביעי, עוד מימי תחילת נשיאותו, הרבה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לדבר בקאך מיוחד אודות מיעוט העצבות בבין המצרים ובפרט בשבתות שבהם. ואם בדורות עברו מצינו רק אי אלו אזכורים לענין זה - הרי שבדור השביעי רבו הפעמים בהם ביאר כ"ק אד"ש מה"מ את הטעמים להדגשת ענין השמחה, ועורר ע"כ בעת ההתוועדויות.

את הטעם לכך שיש להרבות בשמחה בשבתות בין המצרים יותר מבשאר שבתות השנה הסביר כ"ק אד"ש:

"בימי בין המצרים אנו נוהגים דיני אבלות כדי לזכור את החורבן לתקן את דרכינו ולהחיש את הגאולה. אולם בשבתות של ימי בין המצרים אסור לנהוג שום דיני אבלות אלא יש לנהוג בשמחה. יתרה מזו, בשבתות אלה יש להרבות בשמחה גדולה יותר מבכל שבת כדי שלא יהיה שום חשש שדיני האבלות של ימי בין המצרים משפיעים על שמחת השבת.

בפשטות, נימוק זה הוא טעם צדדי (לשלול חשש של אבלות) ואין הוא נותן טעם חיובי לשמחה דווקא בשבתות אלה. אך תורת החסידות מגלה את הקשר בין מהותן של השבתות הללו לשלילת כל עניין של צער ואבלות ואף לשמחה יתרה.

. . הטעם הפנימי לריבוי השמחה בשבתות אלה קשור במהותה האמיתית של

6 ספר השיחות ת"ש [בלה"ק] ע' קסא. הובא ונתבאר בלקו"ש חל"ג ע' 156 ואילך, ובשיחת ש"פ בלק תשמ"ח.

הגלות. כאשר באה גלות ואנו מצפים לגאולה, אין הכוונה שלאחר הגלות נחזור לאותו מצב של גאולה שהיה לפני החורבן, אלא הגאולה שלאחר הגלות תהיה בדרגה עליונה לאין ערוך מהמצב שלפניה.

ידוע על כך המשל מהכלל ההלכתי "סותר על מנת לבנות": כאשר אדם הורס בית כדי לבנות תחתיו בית אחר, ברור לגמרי שהבית החדש יהיה גדול יפה ומפואר בהרבה מהקודם, שאם לא כן אין טעם בהריסת הישן. מכאן שמטרתו האמיתית של

חורבן בית המקדש היא לבנות תחתיו גאולה בדרגה עליונה פי כמה וכמה.

. . על-פי זה, הרי השבתות של ימי בין המצרים שהן מעין 'לעתיד לבוא' מסמלות את הגאולה והבניין הצומחים דווקא מתוך הגלות. בשבתות אלה טמון מעין האור שלעתיד לבוא, אור שבכוחו להפוך את ימי בין המצרים עצמם לששון לשמחה.

לכן יש לנהוג בשבתות אלה שמחה יתרה, ועד שההלכה קובעת שמותר לערוך בהן "כסעודת שלמה בשעתו" (שכן גם ימי שלמה היו מעין ימי הגאולה). כך מעניקות לנו שבתות אלה את הכוח להפוך את ימי האבל והצער לימי ששון ושמחה⁷.

בנוסף לכך הרבה הרבי לצטט את דברי הצ"צ⁸ ש"ג' שבועות בין המצרים בזמן כמו מדבר במקום, ומקדים רפואה ג' שבתות שבהן וכו'" ועל יסוד זה הסביר שבשבתות בין המצרים מתגלה מעין הגאולה שזהו הטעם הפנימי של החורבן והגלות.

ובמקום נוסף מציין הרבי⁹: "ראה מאור ושמש ברמזי בהימ"צ: "מה שאומרים הקדושי עליונים שבתות שביהמ"צ גבוהים עד למאוד כו"'. - והוא היה תלמיד תלמידי המגיד ממעזריטש ובטח להם מתכון". ומזה מובן שמקורו של ענין זה מגיע כבר מתלמידי הרב המגיד ממעזריטש!

7 לקוטי שיחות כרך ב עמ' 358 - בתרגום ללה"ק.

8 אוה"ת נ"ך ח"ב ע' א'צו.

9 לקו"ש ח"ד ע' 1090 הערה 25.

לצבוט את לחיו...

לאור הדברים הנ"ל, הרבה הרבי בעת התוועדויות בשבתות בין המצרים לעורר את קהל החסידים לרגש של שמחה כיאה לשבת קודש¹⁰:

"שהרי עבודת הוי' צריכה להיות בשמחה, כמ"ש "עבדו את הוי' בשמחה", ובפרט לפי שיטת הבעש"ט - שעיי"ז נעשית העבודה בקלות יותר, כמ"ש "וישא יעקב רגליו", "משנתבשר בשורה טובה... נעשה קל ללכת".

אמנם, ישנם מחמירים גדולים שטוענים על כך שתובעים עתה ענין השמחה - שהרי אמרו רז"ל "משנכנס אב ממעטין בשמחה". ובכן: לכל לראש - עדיין נשאר כ"ד (או ל"ו) שעות לכניסת חודש אב.

ועוד זאת, גם בנוגע לחודש אב עצמו נאמר רק "ממעטין בשמחה", היינו, למעט בשמחה לגבי השמחה דחודש אדר, וכן לגבי השמחה דכיתא המשיח שאז "ימלא שחוק פינור", אבל ענין השמחה צריך להיות גם בחודש אב".

בהמשך לזה מציע הרבי אפשרות מענינת להרבות בשמחה לאלו 'המחמירים' שאינם רוצים לשמוח:

"ושיעור ה"מיעוט" אפשר ללמוד ממה שסיפר פעם כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות אלו שלא החזיקו מהשיטה ד"עבדו את ה' בשמחה", שהיו נוהגים בשמחת תורה לשתות חלב, שע"פ דין הוא משקה המשכר, ואח"כ היו צובטים את לחייהם ("קנייפן זיך די באָקן") כדי שיהיו פניהם נראים לעיני הרואים כפנים שוחקות... וכיון שמרובה מדה טובה כו', מובן, שהשיעור ד"ממעטין בשמחה" בחודש אב יכול להיות במדה כזו - "קנייפן פון דער צווייטער זייט..."

בשנים הבאות שלל הרבי אפילו את אופן זה של שמחה מעושה ודרש בתוקף שיהיו בשמחה אמיתית ברגש הלב¹¹:

"כאשר נמצאים בזמן ד'בין המצרים' - יש להוסיף בכל ענייני תורה ומצוותיה באופן של "שטורעם", כולל - "שטורעם" מיוחד בעניין השמחה.

ובודאי אין הכוונה ל"שמחה מעושה", ש"צובט את לחיו" כדי שיחשבו שהוא שמח... ועל אחת כמה וכמה כאשר עושה תנועה של מחיאת כפיים... אלא שמחה אמיתית שנובעת מרגש הלב.

ומטעם זה משתדלים לנצל כל הזדמנות כדי לערוך התוועדות בזמן ד'בין המצרים" - שמחה אצל המתוועדים ושמחה למעלה - מכיוון שעל-ידי ההוספה בשמחה ממעטים

10 ש"פ מטור"מ מבה"ח מנ"א תשי"ג.

11 משיחת ש"פ מסעי מבה"ח מנ"א תשד"מ, התוועדויות כרך ד עמ' 2270.

ומבטלים את כל העניינים הבלתי־רצויים ד"בין המצרים", ועד שפועלים את עניין הנחמה - נחמה בכפליים - בפועל ממש".

חשש מהיפך השמחה

ובהתוועדות אחרת, שוב עורר כ"ק אד"ש על ענין השמחה בשבתות בין המצרים¹², תוך הדגשה שצריך להתרחק מכל ענין של היפך השמחה:

"לאאמו"ר ז"ל באה פעם שאלה בעניני אבלות רח"ל - אם אבל יכול ללבוש בשבת נעלי־בית, כיון שנוהג כן בכל שבתות השנה. והשיב אאמו"ר, שאפילו אם בכל שבתות השנה אין בכך חסרון כ"כ, הרי בשבת כזו, כיון שמישהו (או הוא בעצמו) יכול לחשוב שנוהג כן בגלל אבלות, אין לנהוג כן.

ובנוגע לענייננו: ישנם כאלה שבכל שבת מברכים מתהלכים הם עם מחשבות של מרירות או עצבות וכדומה. ובדרך כלל יש "ללמד זכות" עליהם, שזהו מצד עייפות, חוסר שינה, או סתם עצלות... ובשבת מברכים זה ישנו לימוד זכות נוסף - שזהו בגלל שלשת השבועות...

אמנם, כיון שענין האבלות שבשלשת השבועות אינו צריך להיות בשבת, וכידוע שבמדינות מסוימות שבהם נהגו לומר "לכה דודי" בניגון השייך לתשעה באב, היו גזירות כו' - הרי איך שתהי' ההנהגה בשאר שבתות מברכים, הנה בשבת מברכים זה יש לחשוש מכל ענין שיכול להתפרש באופן של היפך השמחה".

ג

עריכת סיומים

בענין זה הרבה הרבי לצטט את פתגמו של הרה"ק ממונקאטש¹³: "להעיר גם מהפתגם הידוע בפירוש דברי חז"ל: "משנכנס אב ממעטין בשמחה" - ש'ממעטין' העניינים הבלתי־רצויים דתשעת־הימים 'בשמחה', על־ידי ההוספה בשמחה, באופן המותר על־פי שולחן־ערוך, כמובן".

כלומר שיש למעט את עניני העצב של חודש אב ע"י פעולות בעניינים שמחה שעושים אז.

כיון שבסופו של דבר, הרי ע"פ הלכה צריך לנהוג בימים אלו מנהגי אבלות - הרי הרבי הדגיש, שההוספה בשמחה, וביטול העצבות שעל ידה, צ"ל באופן המותר ע"פ

12 שיחת ש"פ מטות, מבה"ח מנחם־אב ה'תשי"ד.

13 סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 654 הערה 120 ובריבוי מקומות. ובמקור הדבר לעיתים התבטא הרבי "מובא בספרים" וכיו"ב, ולעיתים הביאו בשם הרה"צ ממונקאטש. וראה הערות התמימים ואנ"ש, 770 - בית משיח, גליון תצא ע' 66.

הלכה, ואף נתן לכך עצה מעשית - ע"י עריכת 'סיומים'¹⁴:

"וכידוע גם הפירוש (שאומרים בשם המונקאטשער), שהוא אמר שמשנכנס אב ממעטים בשמחה - ע"י מה ממעטים את העניינים של אב - ע"י שמחה.

צ"ל אבל שמחה המותרת ע"פ שו"ע, שבכללות זה גם ענין התורה, שתורה היא הרי משמחת לב, פקודי ה' ישרים משמחי לב, עאכ"כ ענין הצדקה שהוא משמח עני כפשוטו, בשמחה כפשוטו, ע"ז שהוא ממלא את מחסורו, ויתירה מזו (אם יש לו את הזכות) - "החיית את נפש העני ואת נפש בני ביתו".

שלכן ישנה גם ההצעה, שיפעלו שיהי' ענין של סיום בכל יום ויום.

שזה גם הביאור שחשבתי מדוע סיפר הרבי בעל המאסר והגאולה שאביו (כ"ק אדמו"ר נ"ע) סיום בכל יום מתשעת הימים, ואח"כ הוא לאו דוקא אכל ענינים שקשורים לסיום, אבל סיום הוא נהג לעשות.

התבוננתי בשני דברים בזה: דבר ראשון, מאי טעמא? מה נפעל בזה? עשיית סיום, דבר טוב הוא בכל השנה, מדוע דווקא בתשעת הימים. יתירה מזו, מדוע סיפר את זה הרבי, בידעו שלא אוכל להתאפק ואפרסם זאת ברבים. עד שנפלה במוחי סברא: כיון שהרי הפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים, צ"ל הרי התחלת הפעולה בזה ע"י בני אדם, ע"י מעשינו ועבודתינו, ובמילא בשעה שמגיעים ימים אלו, שבקרוב ממש

14 שיחת ער"ח מנ"א תשל"ה. תרגום משיחות קודש תשל"ה ח"ב ע' 343.

למסור לאנ"ש שי' המתעסקים בהסיומים

הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח שהורה "למסור לאנ"ש שי' המתעסקים בהסיומים" בתשעת הימים:

למסור לאנ"ש שי'

המתעסקים

בהסיומים

- לסיים כל סיום

בהצעה - התעוררות ע"ד

(להוסיף בנתינות

לצדקה.

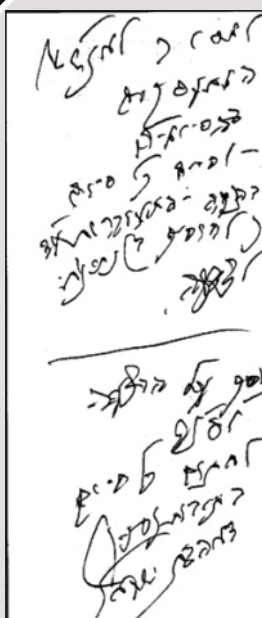
נוסף על ההצעה

לפנ"ז

לחתום כל סיום

בתיבות (ענין)

דאהבת ישראל

היפכו לששון ולשמחה, הרי אז עושים סיום, שאז נעשה שמחה למטה, כפי שהגמ' אומרת במס' מועד קטן שזה "יומא טבא לרבנן". ומדוע זה שמחה למטה? כיון שזה משתלשל מלמעלה, "שנשתלשלו מהם", ולכן זה נעשה שמחה למטה עד שזה מתבטא בשמחה כפשוטה.

ואח"כ אם עושים את השמחה באופן גלוי ובאופן המותר, ע"פ שו"ע, זה כבר דבר נוסף, אבל עצם השמחה כבר נפעלה ע"י עשיית הסיום, וכאמור לעיל, עשיית סיום בכל יום ויום".

לדאוג שכמה שיותר יהודים ישתתפו בסיומים

על הקאך הגדול שיש לרבי סביב הוספה בשמחה בימי בין המצרים, מעידה העובדה שההוראה על עריכת סיומים חזרה על עצמה פעמים רבות בשיחות של הרבי במשך כל השנים שאחרי זה.

וכיון שהמטרה היא להוסיף בשמחה, שהיא (כנ"ל) נעשית גם ע"י אהבת ישראל - לכן עורר הרבי על תוספת באהבת ישראל גם באמצעות עריכת ה"סיומים"¹⁵:

"יש להזכיר ולעורר ע"ד המנהג דעריכת "סיומים" בכל תשעת הימים, כדי להוסיף ב"שמחה של תורה", באופן המותר, שע"ז מבטלים העניינים דהיפך השמחה כו'.

ומה טוב - שיערכו הסיומים "ברוב עם הדרת מלך", לשתף עוד כו"כ מישראל (מצד אהבת ישראל ואחדות ישראל) בשמחה לגמרה של תורה, גם אם רובם לא סיימו בעצמם המסכת כו'.

ולהוסיף, שכדאי ונכון לערוך "סיומים" על מסכתות כאלו שסיומם בעניינים שנקל לאמרם ולהסבירם במהירות לכאן"א מישראל, אפילו פשוט שבפשוטים.

. . שב"סיומים" אלו יכולים לשתף גם יהודי שפוגשים ברחוב, ובאמצע עסקיו כו' - ע"ז שמשפירים לו שביום זה נערך "סיום" ("ברוב עם") על מסכת פלונית, וחוזרים בפניו על סיום המסכת - מאמר חז"ל המובן בנקל לכאן"א מישראל (כנ"ל), או אפילו ע"ז שאומרים לו המאמר דסיום המסכת מבלי לספר לו שזהו"ע של "סיום", שגם ע"ז משתפים אותו בה"סיום" (אפילו ללא ידיעתו) - שהרי "זכין לאדם שלא בפניו"¹⁶.

סיומים גם ברדיו

בהזדמנות אחרת הרבי דיבר הרבי על אפשרות נוספת ומעניינת שע"י ישתתפו יהודים רבים בסיומים¹⁶:

¹⁵ סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 564.

¹⁶ שיחת ש"פ נוט"ז תשמ"ז, מתורגם ללה"ק משיחור"ק תש"ז ח"ג ע' 672.

”כיון שמדובר אודות אהבת ישראל - מתוסף גם בקשר עם זמננו זה - בין המצרים: כבר דובר כמה פעמים שבתשעת הימים יעשו סיומים על מסכתות שבש”ס. שאת זה אפשר לעשות בשני אופנים:

א. יכולים להינעל בחדר ולעשות סיום נלהב (”פייערדיקן סיום”) לעצמו, ולהתייגע ולחדש חידושים ולהשיג עד לב השמים - אבל אז רק הוא בעצמו שומע את זה; ב. יכולים לעשות סיום באופן שזה יגיע גם לשני - או ע”י שהשני ישתתף בסיום, או ע”י שעושים את הסיום על הרדיו וכיו”ב.

שדווקא באופן השני מודגש הענין של אהבת ישראל - כיון שעושים את הסיום באופן שגם יהודים אחרים יכולים לשמוע ולשמוח בזה וכו”.

סיומים ע”י התנאים והאמוראים

מספר פעמים קישר הרבי את עריכת ה”סיומים” לסיום וגמר הגלות¹⁷:

”נוסף על ה”סיומים” שכבר נעשו בשנים שלפנ”ז, אשר, בצירוף כולם יחד ה”ז הרבה יותר מ”מאה (פעמים)”, וכיון שכן, ה’ צ”ל מכבר ה”סיום” דהגלות, אלא שמפני סיבה שאינה מובנת כלל וכלל נתעכב הדבר, ובמילא צריכים להוסיף בפעולות אלו ביתר שאת וביתר עוז”.

כמו כן הרבי התייחס לאופן עריכת הסיומים לאחרי ביאת המשיח¹⁸:

”וכן - לערוך ”סיומים” במשך תשעת הימים מר”ח אב עד תשעה באב, ועד בכלל, ואדרבה - כיון שמשיח צדקנו בודאי יבוא לפני תשעה באב, ותשעה באב יהי’ יו”ט הכי גדול, יערכו בתשעה באב ”סיום” באופן של משתה גדול ושמחה גדולה. ובודאי יפרסמו ויזרוזו ע”ד קיום הוראות אלה בכל מקום ומקום, בכל קצוי תבל”.

בענין זה הוסיף הרבי גם פרטים מענינים בנוגע לזהותם של עורכי הסיומים¹⁹:

”ויה”ר והוא העיקר - שמהסיומים האמורים נבוא תיכף ומיד לסיום דהגלות, ובשנה הבאה יערכו סיומים אלו בעלי המאמרים בש”ס, תנאים ואמוראים, ועד”ז בנוגע לספר הרמב”ם - ע”י הרמב”ם בעצמו. ופשוט. שאין צורך להמתין לשנה הבאה, אלא, כפתגם הידוע דכ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו בפירוש ”לשנה הבאה בירושלים” - שמשיח צדקנו בא תיכף ומיד, ובדרך ממילא נהי’ כבר לשנה הבאה בירושלים”.

17 משיחת ש”פ דברים, שבת חזון תש”ג, התועדויות ח”ד ע’ 103.

18 משיחות י”ז תמוז וש”פ פנחס תש”ג, התועדויות ח”ד ע’ 54.

19 משיחות ש”פ דברים, שבת חזון תשמ”ט, התועדויות ח”ד עמ’ 115.

ד

לימוד הלכות בית הבחירה

הוראה נוספת מיוחדת שיש מהרבי אודות הדרך להוספה בשמחה בג' השבועות, היא ההוראה ללימוד בימי בין המצרים עניני בית הבחירה.

בשנת תשל"ו עורר הרבי על ענין חדש שבמשך השנים הפך ל'מבצע' שלם - לימוד הלכות בית הבחירה בימי בין המצרים. לפני הדברים הרבי הקדים ואמר שיש שרוצים כל הזמן הוראות חדשות, ודברים אלו מיועדים בשבילם...

"אמנם יש כמה ענינים בתורה שצריכים ללמוד, עאכ"ו כ הלכות הצריכות למעשה (אפילו בנוגע לערב תשעה באב לאחר חצות ותשעה באב, שאז אפשר הרי ללמוד רק את הדברים המותרים ללמוד, הרי בהם גופא יש ריבוי גדול בכמות ובאיכות), אבל הרי יש את לימוד התורה שאפשר לקשרו במיוחד עם הענין של יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים - שזה הלימוד שקשור עם בנין ביהמ"ק.

. . עאכ"ו כ שנמצאים בעקבתא דמשיחא, כפי שהגמ' אומרת בפשטות שכלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה (סנהדרין צז, ב), הרי בשעה שלומדים תורה, ולומדים ענין של תורת הבית וצורת הבית ומוצאיו ומובאיו, הרי אז, זה שמעלה אני עליהם כאילו בו עסוקים בבנינו, ובלשון הכתוב "ועשו אותם" - הרי זה ממהר שיהיה בשעתא חדא וברגעא חדא ישראל עושין תשובה ומיד הן נגאלין (רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה), ויבנה ביהמ"ק בשעתא חדא וברגעא חדא, לפי תורת הבית ומוצאיו ומובאיו וכו'.

וזה נעשה הכנה קרובה, שיבנה ביהמ"ק השלישי במקומו, בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו²⁰.

בהמשך הדברים הסביר הרבי, שלימוד זה יכול וצריך להיות גם עם ילדים, כיון שדברים אלו מעוררים את סקרנותם:

"ועד"ו גם בנוגע ללימוד התורה וההוספה בלימוד מזמן לזמן, כולל הענין של לימוד התורה בעניני בית המקדש, שזה מביא הסברה מיוחדת, וחשק מיוחד שנתעורר אצל הילדים בשעה שמקשרים את זה ומראים להם ציורים של ביהמ"ק השני כפי שהוא נראה, עם תוכנית הבית ומוצאיו ומובאיו . . הרי אז (בוסף על הענין של לימוד תורה בכללות) זה מעורר אצל הילדים, אפילו עוללים ויונקים, את החשק עם התשוקה לציפיה למשיח, אחכה לו בכל יום שיבוא, שאז הוא יגאל אותנו בקרוב ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ, ולפני"ו בנין ביהמ"ק השלישי בשלימות וכתוארו, עם כל

20 שיחת כ"ד תמוז תשל"ו, שיחוק"ח"ב ע' 481.

הפרטים כמבואר בנבואת יחזקאל, ומפורש אח"כ במדרשי חז"ל".

אתה צריך לבנות את ביהמ"ק!

ע"פ הצעת שלוחי קודש של כ"ק אדמו"ר שליט"א

יפגשו אנ"ש יחד ביום שלישי ער"ח מנ"א

בשעה 5.30 אחה"צ בביהכנ"ס חב"ד מאה שערים

ללימוד בצורתא בחלכות בית הבחירה להרמב"ם

בוהתאם להוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א.

צעירי אגודת חב"ד

שיחה-הוראה זו נאמרה על יסוד דברי המדרש שצוטט רבות בשיחותיו של הרבי גם בשנים הבאות²¹:

"בא וראה כשהקב"ה מראה ליחזקאל את צורת הבית מה הוא אומר, הגד את בית ישראל את הבית ויכלמו מעונותיהם ומדדו את תכנית, אמר יחזקאל לפני הקב"ה, רבש"ע, עד עכשיו אנו נתונים בגולה בארץ שונאינו ואתה אומר לי לילך ולהודיע לישראל צורת הבית . .

וכי יכולין הן לעשות, הניח להם עד שיעלו מן הגולה, ואח"כ אני הולך ואומר להם, אל הקב"ה ליחזקאל ובשביל שבני נתונים בגולה יהא בנין ביתי בטל . . גדול קרייתת בתורה כבנינה, לך אמור להם ויתעסקו לקרות צורת הבית בתורה, ובשכר קרייתת שיתעסקו לקרות בה אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית".

כלומר, שע"י הלימוד בהלכות בית הבחירה בונים את ביהמ"ק, כך שזהו ממש עסק בבנין הבית. על יסוד זה קרא הרבי לצאת ולפרסם לכמה שיותר יהודים שילמדו הלכות אלו בימי בין המצרים²²:

"בימים אלו, יש להשתדל ללמוד את החלק בתורה הקשור עם הלכות בית הבחירה, ולפעול כך על כל שאר היהודים שגם הם ילמדו הלכות בית הבחירה, כיון שעיי"ו בונה כל יהודי את בית המקדש, שהוא היסוד לכל העולם, כמבואר בדברי חז"ל שבקדה"ק - בביהמ"ק על הר הבית - ה' את אבן השתי' ש"ממנו הושתת כל העולם".

. . צריכים בימים אלו לצאת לרחוב ולמצוא יהודי ולהגיד לו: "שמע, אתה צריך לבנות את ביהמ"ק לכל העולם כולו!" שאת זה עושים ע"י שלומדים את החלק בתורה הקשור עם בנין ביהמ"ק.

טוען הוא: הוא לא יודע אל"ף ב"ת של אידישקייט? אומרים לו - שכל החשבונות

21 תנחומא צו יד.

22 ש"פ מטות מבה"ח מנ"א תשמ"א, שיחור"ק ח"ד ע' 243.

אינם תופסים מקום כשצריכים לבנות ביהמ"ק לכל העולם כולו!

. . איי אתה לא מבין את החלק בתורה הקשור עם בנין ביהמ"ק בלה"ק - אזי תלמד מזה תוכן בלשון אחר; אבל אתה מוכרח לבנות את ביהמ"ק לכל העולם כולו!

ובשעה שיודעים שכאו"א בונה את ביהמ"ק לכל העולם כולו ע"י לימוד החלק בתורה הקשור עם בנין ביהמ"ק - נופלים כל החשבונות שיכולים לבוא מהעדר מנוחת הגוף והעדר מנוחת הנפש - כיון שבמה נחשב הוא לגבי בניית ביהמ"ק לכל העולם כולו!"

אין מציאות של גלות!

ייחודיותה של הוראה זו (אפילו לגבי ההוראה

ע"ד עריכת סיומים), היא בזה שהוראה זו אינה (רק) למעט בעצב באופן המותר ע"פ הלכה אלא מבטאת את התשוקה של יהודי שימים אלו יהפכו לישון ושמחה בגאולה האמיתית והשלימה. כפי שמשמע מהשיחה הבאה²³:

"עד"ז עכשיו, שכל הגזירות כבר התבטלו, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, הרי מהי דאגתו - לא שאכפת לו מהגלות; משיח כבר בא וישנו כבר ביהמ"ק, אלא דאגתו היא מהו האופן של ביהמ"ק וכו', שלכן הוא לומד מס' מדות וכו', אצלו מלכתחילה אין את מציאות הגלות כו'.

ועד"ז היה אצל יחזקאל, שבהיותו בגלות הקב"ה ציוה אותו לספר ליהודים את צורת הבית ומוציאו ומובאיו גו' (יחזקאל מג, יא). שזה לא היה כדי לפעול על היהודים שלא יפלו בייאוש, כיון שע"ז מספיק שידברו על ביהמ"ק בכללות, אלא הקב"ה ציוה אותו שיאמר ליהודים את הפרטים של ביהמ"ק, צורת הבית ומוציאו וכו'."

לפעול כל שנה מחדש

בשנת תש"מ, אחרי שעברו כמה שנים בהם הרבי עורך ע"ד הלימוד בהלכות בית הבחירה, חיכה הרבי לכך שהחסידים יצאו בשטורעם בענין זה ללא שיצטרכו לזירוז ע"כ. משהחסידים לא התעוררו מספיק אמר הרבי את הדברים הבאים²⁴:

23 משיחת ש"פ מטו"מ מבה"ח מנ"א תשל"ו, שיחור"ק ח"ב ע' 496.

24 משיחת ש"פ מטות-מסעי ה'תשמ"מ, שיחור"ק ח"ג ע' 656.

”כשהחלו הג’ שבועות בשנה זו - המתנתי לראות האם מישהו יעורר ע”כ, ובפועל ראיתי שאין מדברים ע”כ. לאחמ”כ, כשחלפו עשרה ימים מי”ז בתמוז, ימים ספורים לפני ‘תשעת הימים’ - אזי ‘תפסו’ (”האט מען זיך געכאפט”) לפרסם ע”כ מודעה בעיתונים.

ורק אז, אזרו אומץ לכתוב אלי בחשש, ולשאול, האם כדאי גם השנה ללמוד את הלכות בית הבחירה - אע”פ שבשנה זו לא עוררתי ע”כ. הרי לא אמרתי את זה באופן של ”גזירה גזרתי וחוקה חקקתי”, אלא נתתי גם טעם לדבר, שהטעם שייך בכל שנה ושנה בזמנים אלו וגם בשנה זו... ויה”ר שמאחר שעכ”פ עכשיו הדפיסו את המודעה בעיתונים - יקיימו זאת מכאן ולהבא, שילמדו הל’ בית הבחירה בימים הבאים, ובפרט בתשעת הימים, ובפרט בשבוע שחל בו תשעה באב, ובפרט בערב תשעה באב עצמו.

וודאי שצריכים ללמוד זאת היום, מאחר שמשיח עוד לא בא היום, ועד”ז אם מחר לא יבוא ח”ו, ילמדו גם מחר. ואפילו לאחרי ביאת משיח, יצטרכו ללמוד את הלכות בית הבחירה - מכיון שאע”פ שמשיח יבנה את ביהמ”ק, עכ”ז, מסתמא יוכל כל יהודי להוסיף פרט כיצד לבנות את ביהמ”ק עפ”י הכתוב בהל’ בית הבחירה להרמב”ם.

על הנחיצות שבענין זה ועל רצונו של אד”ש שינצלו כל רגע פנוי ללמוד הלכות בית הבחירה ניתן לראות מהאפיזודה הבאה המתוארת ביומן מח’ מנ”א תשמ”ב:

הגיע מביתו 10:10, נתן צדקה, אח”כ פנה לעומדים במסדרון ואמר: ”אין דער צייט וואָס מ’וואַרט דאָ קען מען [בעסער] לערנען תורה הל’ בית הבחירה און העלפן צום בנין בית המקדש” [בזמן שמחכים פה יכולים [עדיף] ללמוד תורה הלכות בית הבחירה ולעזור לבנין בית המקדש]. הסתובב לכיוון חדרו ואמר בשקט יותר ”וואָס וואַרט מען דאָ?!” [מה מחכים פה?!] כולם כמוכּן נדהמו לשמוע מילים אלו, פני אד”ש היו רציניות ביותר.

ה

בין המצרים שחל להיות בימות המשיח

י”ז תמוז של גאולה

דומה²⁵ שמכלול הדברים אליהם התוודענו עד עתה - שהמשותף לכולם הוא הדחקת רגש החורבן בימי אבל אלו והנסיון להחדיר בהם את תחושת השמחה והגאולה שנראית רחוקה מהם - מחווירים ואינם מגיעים כלל לעוצמת תחושת הגאולה אותה החדיר הרבי מלך המשיח בחסידים בימי בין המצרים ב”שנה שמלך המשיח נגלה בו” - שנת תנש”א.

25 בעריכת הבא לקמן נעזרנו במובא בספר ”ענינו של משיח” ע’ 555 ואילך. ועיי”ש לתוספת ביאור והסבר בכללות הענין.

תחילת המאורעות היתה בש"פ בלק י"ז תמוז תנש"א בה חל תאריך י"ז תמוז, והצום נדחה ליום למחרתו. בהתוועדות של שבת זו התבטא הרבי ביטויים נפלאים אודות המצאנו בזמן הגאולה, התוועדות זו הינה אחד המקומות הבולטים ביותר בה מניח הרבי מלך המשיח את היסודות הכלליים שמהם מובן אופן היחס לתקופתנו זו - בהמצאנו על סף הגאולה.

כדי להבין קצת את עוצמת הדברים ואת הרמה הבלתי נתפסת של הגילוי האלקי המופלא שירד לעולם באותה שבת בשעה 1:30 - אין מנוס מלפתוח את הספרים וללמוד את כל ההתוועדות מבפנים (הן במוגה בספר השיחות, והן בבלתי מוגה בשיחות קודש) ומפני קוצר היריעה לא נביא כאן את כל מה שדובר בהתוועדות זו ורק ננסה בשורות אלו להבין במקצת את רוח הדברים שדיבר הרבי בהתוועדות זו.

גישה גאולתית

הרבי פתח את ההתוועדות בביאור ענינו של יום זה: בחיצוניות הינו יום צום ואבל על החורבן אך בפנימיות הינו "יום רצון לה" וזמן מסוגל לגאולה האמיתית והשלימה. ממשיך הרבי, שמזה ניתן להבין שכאשר הצום נדחה ליום ראשון, ענינו הטוב של הצום - ה"יום רצון" שבו לא נדחה, ומאיר במלא תקפו (אף שבד"כ ענינו החיצוני של הצום מסתיר עליו).

הרבי המשיך וביאר שענין זה משפיע בדורנו על היחס הכללי לצומות הכלל ולצום זה בפרט:

"כשם שנתבאר לעיל שבשנים שבהם חל י"ז תמוז ביום השבת מודגש בעיקר ה"טוב" שבי"ז תמוז ובג' השבועות, שלא נרגש החורבן והגלות אלא ההכנה לגאולה, מצד הדגשת ענין הגאולה ביום השבת, כן הוא גם בכללות הדורות, שכל שהולכים ומתקרבים יותר לגאולה האמיתית והשלימה, פוחת והולך הרגש החורבן והגלות שבימים אלה, ומוסיף והולך הרגש ההכנה לגאולה, ה"טוב" שבי"ז תמוז ובג' השבועות.

. . דורנו זה הוא דור האחרון של הגלות (ובמילא) דור הראשון של הגאולה, לכן, גם בכוא הזמן שאירע החורבן והגלות (החל מי"ז תמוז) מודגש בעיקר (לא תיקון הענין הבלתי־רצוי שבו, אלא) ה"טוב" שבדבר, שזוהי ההכנה לגאולה האמיתית והשלימה".

באם קצת נשים לב למילים שכתובות כאן נגלה שהרבי משנה את כל ההסתכלות על ענין הצומות בדורנו:

כשם שבכל צום שחל בשבת, מודגש רק הטוב והמעלה של הצום, ואדרבה, נוהרים מכל סרך של אבלות - כך היא ההסתכלות על הצומות בדורנו: בצומות מודגש רק

הענין הטוב שבהם, וככל שהולכים ומתקרבים לגאולה פוחת והולך הרגש החורבן והגלות.

וכפי שהסביר זאת הרבי בשיחה אחרת²⁶:

”וזה מעודד ומחזק יהודי לעסוק בלהט בימים אלו בתוכן הפנימי של הגלות, ועל אחת כמה וכמה שהוא לא יושפע מהמרירות ונפילת הרוח של מצב הגלות -

[הוא מוכרח לשמור כל דיני אבלות וכו' של בין המצרים, כפי שנדרש על פי שולחן ערוך, בכל הפרטים, אבל הוא מוצא עצות על פי התורה לעסוק בעניני שמחה גם בימים אלו - לדוגמא: על ידי עשיית סיום מסכת שנעשה ”יומא טבא לרבנן” גם באותם ימים (עד שיכולים לאכול סעודה של בשר כאשר עושים סיום מסכת בט' הימים), או בכלל לעסוק עוד יותר בלהט בלימוד התורה שהיא משמחי לב, ובפרט בלימוד של הל' בית הבחירה וכו' (אודות בנין בית המקדש וכו"ב), שעל ידי הלימוד בתורה בעניני ”צורת הבית” הרי ”אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית”].
שהנהגה זו מביאה לידי גילוי את הפנימיות של בין המצרים כפי שהם יהיו לעתיד לבא - שיהפכו ימים אלו ”לששון ולשמחה ולמועדים טובים”.

ליתר הסברה: באם יצויר שבתשעה באב בבוקר מודיעים ליהודי שהיום בצהריים יבוא משיח צדקנו, הרי בודאי שאף שיצום ולא יותר על אף קוצה של הלכה מהלכות האבלות של יום זה, מ”מ הרגשתו וגישתו תשתנה לגמרי כיון שכולו חדרור בזה שהנה יום זה מתחלף מאבל ליו”ט ונהפך לששון ושמחה! לאורך כל הצום הוא מרגיש רק את מעלתו של יום זה ולא את האבלות והחורבן.

26 לקו”ש חלק ח”י ע’ 316.

וזהו הנדרש מאיתנו כעת לאחר שהרבי מלך המשיח הודיע לנו שנמצאים על סף הגאולה וכעת הוא הזמן שהיא בודאי תבוא - לחוש את האמת והפנימיות שבצום שעומדת להתגלות זה עתה.

לימוד הלכות בית הבחירה - הלכה למעשה

ובהמשך השיחה הרבי מוציא מענין זה נפק"מ למעשה בפועל:

"כיון שעומדים על סף הגאולה שבאה תיכף ומיד ממש, מובן, שלימוד הלכות בית הבחירה בשנה זו צריך להיות באופן אחר לגמרי:

לכל לראש - שהלימוד הוא לא מצד התגברות רגש האבלות וההשתדלות לתקן החסרון דחורבן ביהמ"ק, אלא (גם לולי החורבן) מצד הכוסף וההשתוקקות להמעלה והשלימות דביהמ"ק השלישי . . ועוד ועיקר - שהלימוד הוא מתוך ידיעה והכרה בוודאות גמורה שאין זה "הלכתא למשיחא", כי אם, הלכה למעשה בפועל ברגע שלאח"ז, כיון ש"מקדש העתיד שאנו מצפין בנוי ומשוכלל (כבר עתה למעלה, ותיכף) יגלה ויבוא משמים" ברגע כמימרא!"

לפי זה ניתן להסביר את הנראה מתחילת הדברים, שלפני דורות רבים לא היה מורגש בכלל הנסיון להדחיק את ההעצבות שבימים אלו, אך עם תחילת דרכה של תורת החסידות התחיל ענין זה אך בזעיר אנפין, בדור השביעי ענין זה הלך וגדל משנה לשנה בריבוי שיחות, התועודיות והראות כמובא כאן בארוכה,

אך ענין זה הגיע לשיאו ב"שנה שמלך המשיח נגלה בו" שאז הסביר הרבי הרבי שזהו ענינו העיקרי של הצום! כלומר שהקערה התהפכה על פיה ומה שהיה בתחילה בצורה כמעט בלתי מורגשת ומשפיעה הפך ברבות הימים לענינו העיקרי של הצום! וככל שהולכים, קרבים ונכנסים לגאולה, הולך ופוחת רגש החורבן והולך ומתחזק הדברים החיוביים של הצום.

1

הנהגה של ימות המשיח

הרבי מתחיל לעודד את השירה בתשעת הימים

מעניין לציין, שענין הנ"ל מתבטא בצורה בולטת ביותר בהנהגתו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בשנים האחרונות, וכפי שניתן לראות ביומנים, כיצד משנה לשנה הלכה והשתנתה הנהגתו של כ"ק אד"ש מה"מ בתשעת הימים ובתשעה באב.

להלן ליקוט מקוצר מיומני השנים ההם בבית חיינו - 770 מהם ניתן לראות שינוי כללי בהנהגתו של הרבי בימים אלו:

תשעת הימים תשמ"א²⁷

"ש"ק, א' (ר"ח) מנ"א, פ' מסעי: לאחר תפילת ערבית, כשנסע כ"ק אדמו"ר שליט"א מביתו, שרו הת', אולם כ"ק אדמו"ר שליט"א לא עודד את השירה. למחרת העיר, שלא הי' עליהם לשיר בימים אלה וגם הורה לשאול רב כיצד לנהוג בכינוס הילדים שיתקיים ביום ב'.

. . יום ב', ג' מנ"א: ב־2:00 אחה"צ התקיים כינוס של ילדים. לפני כניסת כ"ק אדמו"ר שליט"א הודיע המנחה כי בהתאם להוראת הרב אין לשיר, גם לא בעת התפילה, ושאת ההמנון "ווי וואַנט משיח נאָו" יאמרו יחדיו לאחר אמירת י"ב הפסוקים, אך לא בשירה".

תשעת הימים תשמ"ט

מתחילת 'תשעת הימים' כשהרבי יורד או חוזר לתפילות, לא שרים.

תשעת הימים תש"נ

"יום ראשון כ"ט תמוז, ער"ח מנ"א: . . בשעה 10:45 נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לתפילות מנחה-מעריב. הקהל לא שר מחשש תשעת הימים, אך לפתע הניף כ"ק אדמו"ר שליט"א חזק בידו הימנית! - ומיד התחילו לשיר "דידן נצח".

יום שלישי ב' מנ"א: . . כשכ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס לתפילות שרים (על אף שזה "תשעת הימים") "זאָל שוין זיין די גאולה" או "דידן נצח", וכ"ק אדמו"ר שליט"א מעודד בידו כרגיל, זהו מחידושה של שנת ניסים.

מכאן נראה שעל אף שבתשמ"א העיר הרבי ע"כ ששרו בתשעת הימים ובתשמ"ט לא שרו כשנכנס הרבי לתפילות, מ"מ בתש"נ התחיל לעודד בעצמו ורק בעקבות זה התחילו החסידים לנגן. היינו שענין זה הגיע באתערותא דלעילא מהרבי בעצמו!

להלן נראה את השינוי שחל במהלך השנים גם במוצאי תשעה באב:

ט' במנחם-אב תש"ל²⁸

"במוצאי תשעה-באב, כשיצא הרבי לביתו. עמדו ליד הדלת וניגנו את הניגון על הפסוק "כי אלקים וגו'" והרבי הגיב:

זהו דבר ערב מאד - אך יש להמתין עד מחר אחר חצות היום ("עס איז זייער א געשמאקע זאך - אבער מ'דארף ווארטן ביז מארגן נאך האלבן טאג").

ולהרה"ח ר' דוד שי' רסקין אמר: הנכם משפיע - עליכם למחות... ("איר זייט דאך

27 שיחור"ק תשמ"א ח"ד בסופו.

28 מיומנו של הרה"ח ר' יעקב הלוי הורוביץ (ראשון לציון).

א משפיע דארפט איר מוחה זיין".

יום וערש"ק, י' מנחם-אב תשמ"ט

היום בתפלת מנחה הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לעודד את השירה - לראשונה מאז תחילת החודש.

יום רביעי י' מנ"א תש"נ²⁹

היום בשחרית כבר ניגנו כרגיל וכ"ק אדמו"ר שליט"א עודד את השירה הן בכניסתו והן ביציאתו כרגיל (כבכל תשעת הימים השנה).

מוצאי ת"ב תנש"א

"אחרי מעריב ו'הבדלה' החל הרבי במפתיע בשירת "ניגון ההקפות" לאביו רלוי"צ, כשהקהל כולו נסחף בריקודים סוערים במשך שעה ארוכה, כשזמן רב לקח להיזכר כי בעצם צמנו היום וצריכים ללכת לאכול משהו.."

מדברים אלו רואים בפשטות איך ענין זה - שבהמצאנו בימות המשיח משתנה היחס וההנהגה בצומות, כיון שרגש בהם בעיקר הענין החיובי

שבהם - אינו ענין 'תיאורטי' בלבד אלא השפיע אף על הנהגתו הק' של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א! ומובן בפשטות שדבר זה צריך להשפיע גם על חיינו והנהגתנו בזמנים אלו.

תשעה באב של גאולה ב'770

לקמן ניתן לראות ששינוי זה בהנהגה של הרבי אינו מתבטא רק בענין פרטי, אלא שינוי זה חדר בכללות הנהגת הרבי ובעקבות כך גם באווירה השוררת ב'770 בזמן זה.

מובא בזה תיאורו של הרה"ח ר' הוד דוד אריה על מאורעות תשעה באב תנש"א

ב'770:³⁰

"כתמימים הנמצאים אצל הרבי שליט"א ו'חיים' עם השיחות והאווירה הגאולתית המיוחדת שהוא משרה עלינו, הרגשנו שכל העניין הזה של 'תשעה באב' (שכאותה שנה נדחה ליום ראשון) לא כל כך 'משתלב' פה... הרבה יותר הרגשנו את 'שבת חזון'

29 ע"פ יומן "שנת ניסים בבית חיינו" ועוד.

30 מתוך כתבתו של מ. פריד - בית משיח גליון 840.

- בה הרבי מעורר תמיד לשלול כל ענין של היפך השמחה.

אבל בשנה הזו ראינו את זה בצורה מיוחדת, כשבמשך ההתוועדות הרבי חזר שוב ושוב על ה'ווארט' (שב'מוגה' הוא מופיע רק פעם אחת, אבל בהתוועדות זה היה הציר המרכזי) "כל האוכל בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי" כשהרבי מדגיש כי בשנה זו זכינו לאכול בתשיעי, ובמילא נזכה ל"כאילו התענה" שיתבטל כל העניין של הצום וכו'..

הרבי האריך אז גם במעלה של חמשה עשר באב והשמחה הגדולה שצריכה להיות בו, כשהוא מקשר זאת לשמחת 'סיומי המסכתות' של ימים אלו, ראו כיצד הרבי מחפש לעסוק רק בענינים של טוב ושמחה.

זכורני שלאחר מכן, ישבנו ב'סעודה מפסקת' ב-770 ובאוירת ההתוועדות כולם החלו לעשות כמה שיותר 'סיומים' (מי על מסכת משניות ומי על פרקי אבות, העיקר לערוך עוד ועוד 'סיום' ולהוסיף בשמחה...) כשהגיעה שעת השקיעה, כבר לא יכלו עוד לאכול - אבל עדיין המשיכה השמחה והריקודים הסוערים, ממש כמעט עד כניסת הצום...

שלוש חלוקות דולרים - באותו יום!

גם בצום עצמו ראינו הנהגה מיוחדת שלא הייתה מעולם, כשמיד אחרי 'איכה' הרבי סימן על חלוקת דולרים, ובעוד שבכל פעם, היו מוכנים הדולרים מראש, כעת רק יצאה השבת והרבי עמד וחיכה (כשכמובן בינתיים אי אפשר לשיר..). עד שילכו להביא את הדולרים לחלוקה. למחרת אחרי שחרית, התקיימה חלוקת הדולרים הרגילה של יום ראשון.

אני זוכר כיצד אנחנו יושבים בזאל הקטן, בשעת אחר-צהריים של תשעה באב, ופתאום מתקבלת הידיעה שהרבי ירד למטה, אנחנו מסתכלים בשעון ורואים שעוד לא הגיע הזמן לתפילת מעריב. כמובן אנו רצים מהר למטה ורואים את הרבי עולה לבית התפילה ומסמן על רצונו לומר שיחה - גם זה היה הלם גדול, לא היה תקדים להנהגה זו.

בשיחה עצמה שוב הרעיש הרבי אודות העניין של משיח, שיום זה הוא "יום לידתו". אם חשבנו שבכך תמו ההפתעות, נכונה לנו הפתעה נוספת - כשאחרי השיחה, שוב סימן הרבי על רצונו לחלק דולרים, כשחלוקה זו היתה השלישית באותו יום! דבר שעד אז, לא קרה מעולם...

אחרי מעריב ו'הבדלה' החל הרבי במפתיע בשירת "ניגון ההקפות" לאביו רלוי"צ, כשהקהל כולו נסחף בריקודים סוערים במשך שעה ארוכה, כשזמן רב לקח להיזכר כי

בעצם צמנו היום וצריכים ללכת לאכול משהו.. ראינו איך הרבי משתדל 'לצמצם' את הענינים הבלתי רצויים של הצום (אך כמובן, בגבולות הברורים של השולחן-ערוך) למינימום האפשרי..."

גם ללא מאמץ כלל ניתן לראות כיצד בין המצרים כיום (אף טרם שזכינו להתגלות המושלמת של מלכנו משיחנו) אינו כתקופה זו בשנים עברו, וההנהגה והגישה לזמן זה צריכה להיות מתוך הכרה בטוב הפנימי של ימים אלו שעומד להתגלות בכל רגע.

הוספה

תשעה באב יותר שמח משמח"ת

בגליון בית חיינו שתיאר את תשעה באב תנש"א ב־770 נוסף מדור חדש בנקרא "לחיות עם הזמן שימות המשיח" (על בסיס לשונו של הרבי בשיחת ש"פ בלק תנש"א), המדור הוכנס לרבי בנפרד וזכה למענה מיוחד מהרבי להלן מובא המדור ככתבו וכלשונו וכן התשובה של הרבי למדור זה

• •

אם ננסה לסכם את "תשעת הימים" השתא, וסיומם ביו"ד מנחם אב - ת"ב נדחה - בחצר כ"ק אדמו"ר שליט"א, אפשר לומר כי כיון שעומדים על סף הגאולה הרי טועמים כבר מה"הפכו... לששון ולשמחה" דלעת"ל. כפי שהתבטא כ"ק אדמו"ר שליט"א בש"פ בלק צריכה להיות "הנהגה בפועל במחשבה דבור ומעשה באופן המתאים לזמן מיוחד זה, שעומדים על סף הגאולה, ומראים באצבע ש"הנה זה (המלך המשיח) בא". וכפי שזה התבטא בהנהגת כ"ק אדמו"ר שליט"א "במעשה" בשורה של "גילויים" מיוחדים במשך תשעת הימים ובהמשכם, בהם "הפך" את האוירה כאן לאוירת ציפייה דרוכה, מתוך שמחה, לקראת התגלות בכל רגע. פרטי הענינים הלא הם כתובים באריכות בגליון "בית חיינו" מהשבוע האחרון, וכאן נצביע רק על הדברים הבולטים ביותר:

• בכל יום חילק שטרות לצדקה, החל מראש חודש בו חילק גם בלילה וגם ביום לאחר שיחה פתאומית, 2 שטרות.

• בימים ד', ה', ז' וי"א מנחם־אב נסע לאוהל - 4 פעמים!

• לפי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מש"ק פ' מטו"מ הרי ממש "מלאה הארץ

לחיות עם הזמין

אם ננסה לכנס את "חשעת הימים" השתא, וסיגמם בי"ד באנחם אב - ת"ב נדחה - בחצר כ"ק אדמו"ר שליט"א, אפשר לומר כי כיון ששטורדיס על סף הגאולה הדי שטורדיס כאן כבר אה"יככו... לששון ולשמחה" דלעיל. כפי שהתבטא כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיר בק צריכה להיות "הנהגה בפועל בחשעת דבר ומשעה באופן האמנים לזמן פיוחד זה, שטורדיס על סף הגאולה, ומזאים באצבע ש"הנה זה (הגלך המשית) בא". וכפי שזה התבטא בהנהגת כ"ק אדמו"ר שליט"א "בפעשה" בשורה של "גלויים" פיוחדים בעשך השעת הימים ובהשכטם, בהם "הפך" את האירה כאן לאוירת צ"ביה דזכה, אחרן שחזה, לקראת התגלות המשית בכל רגע. פרטי השניים הלא הם כתובים באריכות בגליון "בית-חינו" משבוע האחרון, וכאן נצביע רק על הדברים הבולטים ביותר:

ויצוין כי הפארבריינגען "חישמל" את אנ"ש והתממים עד שאחר סעודה המפסקת פרצו בריקוד סוער בשירת "הנה משיח בא" עד לרגע האחרון ממש שהדבר היה אפשרי, ורק ברגע האחרון, ועדיין לא בא, מנו במהירות לחלוץ נעליים...
 • לאחר אמירת איכה, במש"ק, חלוקת מפורזיה ביותר של שטרות לצדקה.
 • כמה דקות לפני סיום הצום ירד כ"ק אדמו"ר שליט"א בפתאומיות, ואמר שיחה בשלאחריה חלוקה לצדקה. עוד לפני מעריב.
 הנקודה היתה, שגם בשנה זו, ששצום נדחה משבת, הרי כבכל שנה נולד משיח

יותר מהרגיל.
 • בליל ה' מנ"א, יום הסתלקות האריז"ל - שיחה פתאומית למטה, במקום חלוקת הדולרים.
 • גולת הכותרת: ש"ק פ' דברים, תשעה כמנחם אב, כ"ק אדמו"ר שליט"א פתח את הפארבריינגען בעיון כל האוכל ושוחה בתשיעי מעלה עליו הכתובו ובהמשך הו "אזיחות" מיוחדות מאוד ודאית" חייב ממש, ויעד על "משיח ודאי" ורגאולה מתי צריכים עוד לצעוק עד מתי! בשלושת השיחות האחרונות עורר מאוד עד עשית סימנים עד לטי"ו במניא, בו יש לעיון התועדות.

• בכל יום חילק שטרות לצדקה החל מראש חודש בו חילק גם בלילו וגם ביומו לאחר שיחה פתאומית, 2 שטרות.
 • בימים ד', ה' ו' ו"א מנחם-אב נסע לאוהל - 4 פעמים
 • לפי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מש"ק פ' מט"מ" הרי ממש "מלאה הארץ" "סימנים", אחר כל תפילה! עורר מישוה סיום מסכת, וכמוכן כל ערב מתקיימת, בשל כן, סעודת מצוה בארגונו של הרה"ח מנחם ש"י גרליצקי.
 • בליל ש"ק מט"מ ודברים עורר כ"ק אדמו"ר שליט"א את השירה בצורה מיוחדת.

סיומים". אחר כל תפילה (!) עורך מישוה סיום מסכת. וכמוכן כל ערב מתקיימת, בשל כך, סעודת מצוה בארגונו של הרה"ח מנחם ש"י גרליצקי.

• בליל ש"ק מט"מ ודברים עורר כ"ק אדמו"ר שליט"א את השירה בצורה מיוחדת, יותר מהרגיל.

• בליל ה' מנ"א, יום הסתלקות האריז"ל - שיחה פתאומית למטה, במקום חלוקת הדולרים.

• גולת הכותרת: ש"ק פ' דברים, תשעה כמנחם אב, כ"ק אדמו"ר שליט"א פתח את הפארבריינגען בעיון

כל האוכל ושוחה בתשיעי מעלה עליו הכתוב! ובהמשך הו "אזיחות" מיוחדות מאוד על "משיח ודאי" ו"גאולה ודאית" תיכף ממש, ו"עד מתי צריכים עוד לצעוק עד מתי!?! בשלושת השיחות האחרונות עורר מאוד ע"ד עשיית סימנים עד לט"ז במנ"א, בו יש לערוך התוועדות.

• (ויצוין כי הפארבריינגען "חישמל" את אנ"ש והתממים עד שאחר סעודה המפסקת פרצו בריקוד סוער בשירת "הנה משיח בא" עד לרגע האחרון ממש שהדבר היה אפשרי, ורק ברגע האחרון, ועדיין לא בא, פנו במהירות לחלוץ נעליים...)

• לאחר אמירת איכה, במוצ"ש"ק, חלוקת מפתיעה ביותר של שטרות לצדקה.

• כמה דקות לפני סיום הצום ירד כ"ק אדמו"ר שליט"א בפתאומיות, ואמר שיחה בשלאחריה חלוקה לצדקה, עוד לפני מעריב. הנקודה היתה, שגם בשנה זו, כשהצום נדחה משבת, הרי כבכל שנה נולד משיח בזמן אמירת "נחם" במנחה, וגם השנה, אחמול בשבת, "נולד משיח מחדש ביתר שאת ויתר עז".

• נסתיים מעריב דמוצאי הצום, עשירי באב וכ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל בפתאומיות בקול רם ניגון דשמח"ת לאביו נ"ע. דומה שבשנה זו לא יכול היה להיות סיום שונה מזה לצום תשעה באב. כל התמימים ואנ"ש שיחיו הצטרפו מיד בשאגת שירה והמשיכו לשיר ולרקוד עוד זמן רב לאחר שנסתיים זמן הצום.

• ב"א מנ"א חילק דולרים מחוץ לבנין 770 ליד המכונת. ובו ביום גם חילק לצדקה לאחר שכבר נכנס למעלית. - הדגשה יתירה בענין ו"שביה בצדקה".

• במוצאי י"א מנ"א הזיז בעצמו הסטנדר לקראת שיחה פתאומית נוספת: "רבי אמיתי ומלמד תורה אמיתי אינו משאיר את תלמידיו בגלות..."

• יום שלישי, י"ב במנ"א - יצא לאור קובץ "תורה חדשה מאתי תצא" משיחת חה"ש השתא. גם הליקוט השבועי יו"ל היום - מוקדם מהרגיל.

• יום רביעי, י"ג במנ"א, היה ה"ראלי" - כינוס ילדי כל הקעמפ'ס, בתחילת הכינוס כשסיימו הילדים לצעוק את י"ב הפסוקים החל כ"ק אדמו"ר שליט"א במחיאות כף מהירות (כשכל הקהל מצטרף) ולפתע החל להניף בשני ידיו בבת אחת במהירות גוברת והולכת ובעוצמה רבה. בסיום הכינוס התחיל בעצמו הניגון דאביו הרלוי"צ נ"ע, ופתאום החל להניף שוב בשני ידיו ע"ד הנ"ל, אך זמן ארוך יותר ובעוצמה אדירה.

החבר'ה סיכמו פה אחד: "למעלה משמח"ת..."

על המדור החדש "לחיות עם הזמן דימות המשיח" (ראה עמ' 22), וענינים נוספים הקשורים בזה, הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לענות (ביום חמישי י"ד מנ"א):

"אזכיר עה"צ. להצלחה רבה, והזמ"ג, אור לט"ו מנ"א והענינים".

• הוספה מיוחדת • "דבר בעיתו"

ב"ה א' פ' מטו"מ תשל"ח

כ"ק אדמו"ר שליט"א

בקשר שיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות ללמוד הלכות בית הבחירה, סודר ע"י הממונה הר"ר פרץ שי' פייגנסאן שהיום משעה 7 - 8 בערב למד הר"ר שלום שי' מרזב ברבים ע"י רם-קול, בביהמ"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א ב-770 א.פ. ביחזקאל סימן מ, משניות מס' מידות, רמב"ם הלכות בית הבחירה, ומקוים ללמוד בכל יום עד אחר ט"ב.

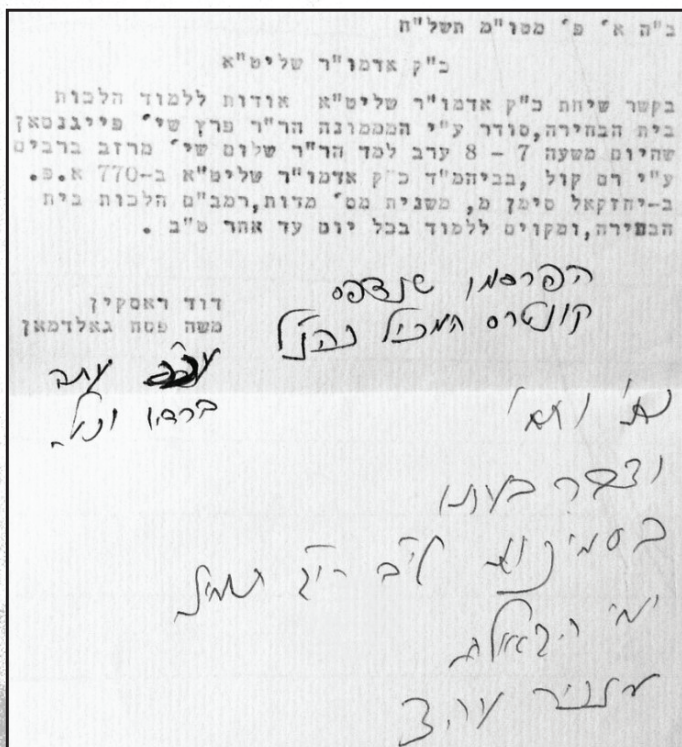
דוד ראסקין

משה פסח גאלדמאן

מענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א:

הפרסמו שנדפס קונטרס המכיל כהנ"ל עכ"פ עתה ברדיו וכולי

נת' ותח' ודבר בעתו בסמיכות ל"ב - י"ג תמוז ימי הגאולה אזכיר עה"צ

ר' יקותיאל ליפלער כשהי מאיר
אצלו גילוי אור היה מדליק כל
האורות ורוקד שישו ושמחו
בשמח"ת, פעם עברו חסידים בליל
ת"ב ע"י ביתו וראו שדלוק כל
האורות ורקד במילים הנ"ל. ואמרו
לו הלא ת"ב היום וענה להם ת"ב
הוא רק מדרבנן, משא"כ עצבות
הוא עבירה מדאורייתא כי עצבות
עלול להביא לכל העבירות.

לזכות

הוד כ"ק אדמו"ר
מלך המשיח שליט"א
מהרה יגלה ויגאלנו אכי"ר

לזכות

הרה"ח הרב ירחמיאל שיחי זוגתו מ' חנה תחי' וב"ב:
חיה מושקא, דבורה לאה, שיינא, מנחם מענדל, חוה
רבקה, דוד, שיינדיל גיטל, מנוחה סימא, צבי הירש,

יקותיאל דובער שיחיו

בעלינאוו

הוקדש ע"י

הרה"ת ר' שמואל ורעייתו מרת שטערנא שרה שיחיו

שפריצער

לע"נ

הרה"ח ר' משה נחום בן ר' מרדכי מענדל ע"ה

קדנר

נלב"ע אחש"פ כ"ב ניסן ה'תשע"א

לתרומות והקדשות

ארה"ק - 072.224.4200 | חו"ל - 770.893.9489